

Referat fra møte i faggruppa 09.11.2017 kl. 1200 i Hovet, Holtålen kommune.

Tilstede; Silje Holiløkk, Tore Lahn, Olve Morken, Odd Sletten, Morten Tøndel, Lars Petter Løkken, Anne Kristin Rødahl, Bjarne Granli, Ellen Katrine Bernts Grønland, Eivind Moen, Ingunn Holøymoen, Ragnhild Hoel, Magnus Borgos, Torfinn Rohde

Kl.1230 **Møte i faggruppa**

Sak 24/17 Godkjenning av innkalling og referat fra møte 24.08 .2017

Innkalling og referat ble godkjent.

Sak 25/17 Innspill av verdensarvprosjekter for 2018 fra kommunene m.fl

Statsbudsjettet for 2018 tilsier omtrent samme aktivitet innenfor verdensarvområdene som i 2017. Dette gjelder også for verdensarven Røros bergstad og Circumferensen. Et unntak er Rørosmuseet/bygningsvernsenteret, hvor Statsbygg vil overta ansvaret for Statens bygninger fra årsskiftet, og hvor det følger med en betydelig økning i midler. Autorisasjonen som verdensarvsenter vil også gi økt aktivitet, med et samlet driftstilskudd på 3 mill. fra stat, fylkeskommuner og kommuner.

Uthusprosjektet

Byantikvaren i Røros vil i løpet av førjulsvinteren invitere kommunene til å gå inn i Uthusprosjektet på samme betingelser som Røros kommune. Vi antar at de faste budsjettmessige konsekvensene av dette i kommunene først vil slå inn i 2019, etter kommunal behandling. Det er midlertid noen aktuelle pilotprosjekter også for 2018, og det bes om at dere tenker gjennom mulige nye uthusprosjekt, både for året 2018 og på lengre sikt.

«Hedmarkspotten»

For Hedmarks del kom det i første omgang ingen søknader om midler til verdensarvprosjekter i fjor. I «siste liten» kom prosjektet om byggeskikkveileder for Forellhognaområdet, med delfinansiering fra Hedmarkspotten.

I 2017 hadde fylkeskommunen kr. 181000 av fylkeskommunale midler fra Hedmark til verdensarvarbeid. Så her ønskes det gode prosjekter for 2018. Tenk gjerne samfinansiering. *Prosjekter i handlingsprogrammet for regional plan er absolutt aktuelle.*

Fylkeskommunen tildeler også kr. 100000 pr. kommune til utarbeidelse av kulturminneplaner der Riksantikvaren først har innvilget det statlige bidraget på kr. 100000.

Trøndelag

Sør-Trøndelag fylkeskommune har ikke etablert noen spesiell tilskuddsordning

knyttet til handlingsprogrammet for regional plan for Røros bergstad og Circumferensen. Hvorvidt dette vil være aktuelt i nye Trøndelag fylkeskommune er p.t. uavklart, men også her vil prosjekter nedfelt i handlingsprogrammet være aktuelle.

Generelt

Det er et generelt ønske fra statlige myndigheter om at kommunene i Circumferensen har økende aktivitet på verdensarvområdet. I tillegg til konkrete fysiske tiltak, kan det også være aktuelt med informasjonstiltak og dokumentasjonsarbeid som omhandler verdensarven.

Fra diskusjonen

Silje Holiløkk opplyste at Sør-Trøndelag fylkeskommune har kr. 200000 til disposisjon for tiltak innenfor verdensarvområdet i 2017. Hun ønsket relevante søknader til dette så raskt som mulig. Om det vil finnes en verdensarvpott i Trøndelag fylkeskommune etter årsskiftet, kunne hun foreløpig ikke svare på.

Tore Lahn bekreftet at «Hedmarkspotten» vil være tilgjengelig også i 2018, og ønsker gode søknader knyttet opp mot denne. Rammene for tilskudd er ganske vide, og kan brukes til både fysiske tiltak og informasjon, registrering og formidling.

Engerdal

Bjarne nevnte 2 prosjekter; Brosjyre femundshytta og et formidlingsopplegg rundt Gløtfossen. Gløtfossen vil være et godt prosjekt for samarbeid mellom kommune, Musea i Nord-Østerdalen og verdensarvsenteret.

Os.

Anne-Kristin Rødahl pekte på at Narjordet har høyeste prioritet i Os. Det er allerede tatt fram et uthusprosjekt, og området er registrert i Uthusprosjektet. Bygninger utemon våningshuset på Oddentunet er aktuelle for bruk av frie midler fra fylkeskommune/riksantikvar.

Anne kristin ønsket også et prosjekt med tanke på å få mere folk til Oddentunet gjennom sommersesongen.

Seterkartlegginga er ferdig. Prosjektet har identifisert 14 bygg med behov for restaurering/istandsetting.

Tolga

Det er gjort avtale om befaring med Magnus Borgos den 14.november, for å prioritere aktuelle tørrmurprosjekter som kan inngå i Uthusprosjektet i 2018.

Kraftstasjonsprosjektet i sentrum presenteres på møte i Tolga den 13.november. Prosjektet har nå en ramme på 4,5 millioner. Ca 2 millioner ligger allerede i «potten» fra vegvesenets side.

Holtålen har en brosjyre om de 15 viktigste kulturminnene i kommunen klar til trykking. Det er nødvendig med noe arbeid/tilrettelegging ved noen av disse. Det kan være aktuelt med søknader til både fylkeskommune og Riksantikvar om midler til dette.

Odd Sletten opplyste at det av kapasitetsmessige grunner ikke vil komme søknader på 79-posten fra Rørosmuseet i år. Etablering av verdensarvsenter og oppfølging av vedtaket om Statens bygninger og Statsbygg vil kreve all tid.

Ragnhild Hoel opplyste at Riksantikvaren ønsker at verdensarvkoordinator bidrar til en prioritering av tiltak innenfor verdensarvmidlene.

Verdensarvkoordinator ba alle om å vurdere aktuelle prosjekter før årsskiftet, da søknadsfristen til Riksantikvaren er 15. januar.

Sak 26/17   Oppsummering høring disposisjon forvaltningsplanen

Disposisjonen for forvaltningsplan ble utsendt på høring 1. september med høringsfrist 1. november. 2. november var det mottatt 5 høringsuttalelser. Et sammendrag av disse gjengis under;

Tolga kommune

Saken ble behandlet i kommunestyret den 26.10. 2017

I saksutredningen påpekes det at det er viktig å bygge nettverk mellom de kulturhistoriske og naturhistoriske verdiene innenfor regionen. Felles forståelse for kontaktpunktene gir et godt utgangspunkt for en helhetlig og reflektert forvaltningspraksis. F.eks. har gruvehistorien vært førende for kulturlandskapet vi i dag finner i «den grønne nasjonalparken» Forollhogna (sætring og matproduksjon i utmarka, tømmer til kull m.m.)

Vedtak; Tolga kommunestyre slutter seg til utkast til disposisjon for Forvaltningsplan for verdensarven Røros bergstad og Circumferensen 2019-2013.

Røros kommune

Saken er behandlet administrativt og oversendt den 26.10.2017

Det pekes på at det er viktig å se sammenhengen mellom forvaltningsplanen og kommunenes øvrige planer. Videre at det er viktig å knytte underpunktene under Visjon og mål(kap.11) til indikatorsettet. Under kap. 15 forespørres det om store kulturarrangement tar utgangspunkt i betydning for formidling av verdensarven. Det pekes også spesielt på sammenhengen mellom immateriell og materiell kulturarv i verdensarven, og det savnes en konkretisering av hvilke typer immateriell kulturarv som er relevant i verdensarvsammenheng.

Direktoratet for mineralforvaltning

Direktoratet slår fast at mineraluttak i dag har relativt lite omfang i området. Malmforekomsten i Lergrubbakken vurderes å ha regional betydning. Det gjøres også oppmerksom på Norges geologiske undersøkelses ressursdatabaser, og direktoratets egne baser over bergrettigheter og aktsomhetskart for gruveåpninger innenfor området.

De pekes på mineralloven som et relevant lovverk i denne sammenhengen.

Huseierforeningen for Røros sentrum har ingen kommentarer så langt, men vil komme tilbake under den videre behandling av planen.

Sør-Trøndelag fylkeskommune

Fylkeskommunen peker på viktigheten av å se sammenhengen mellom planer innenfor området, bl.a. regional plan for kulturminner i Sør-Trøndelag, regional plan for Forollhogna villreinområdet og regional plan for Røros bergstad og Circumferensen.

Også her nevnes viktigheten av å se natur- og kulturminneforvaltningen i sammenheng innenfor området.

Fylkeskommunen poengterer behovet for å innhente ny kunnskap om området. Videre ønsker fylkeskommunen at medvirkningsprosessene i forbindelse med planarbeidet prioriteres høyt.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har varslet at de vil sende en samlet kommentar, men denne var ikke mottatt ved utsendelse av sakspapirene

Koordinators kommentar:

Selv om uttalelsene er relativt fåtallig, er det framkommet flere viktige innspill. Mineraldirektoratets opplysninger om forhold tilknyttet deres virksomhet er blant disse. Det konstateres også at sammenhengen mellom natur- og kulturminneforvaltning må vektlegges. Immateriell kulturarv ønskes også medtatt.

I den videre prosessen vil dette blant annet kunne ivaretas gjennom et nært samarbeid med arbeidet med besøksstrategier for nasjonalparkene og generelt med nasjonalparkstyrene og forvalterne.

Det er varslet noen flere innspill, og disse vil bli innarbeidet i oppsummeringa fram mot verdensarvrådets møte den 15. desember.

Innstilling;

De framkomne innspill fra høringspartene innarbeides i disposisjonen, og vektlegges under arbeidet med planen.

Fra diskusjonen

Morten Tøndel tok opp problematikken omkring immaterielle verdensarvverdier, og ønsket at det ble gjort en konkretisering av hvilke

immaterielle verdier det egentlig henspeiles på i verdensarvsammenheng. Dette har også relevans til gjennomføringen av kulturplanen for Røros, og parallelt til alle kommunene i Circumferensen.

På bakgrunn av diskusjonene omkring NATO-øvelsen Trident Juncture i oktober/november neste år, er det åpenbart behov for omtale av risiko forbundet med forsvarets virksomhet, men også at øvelser av denne typen bør omfatte forsvar av verdensarvveridier.

Vedtak;

De framkomne innspill fra høringspartene innarbeides i disposisjonen, og vektlegges under arbeidet med planen.

Sak 26/17

Møteplan 2018

I inneværende år har faggruppa hatt 2 møter, og 1 i hver av kommunene Engerdal, Tolga og Holtålen. På tre av møtene har vi lagt inn korte befaringer i verdensarven. I tillegg var mange fra faggruppa med på turen til Falun 20.-22. september.

For 2018 foreslår koordinator at vi i løpet av vinteren (jan/februar) avholder et heldagsseminar med tema knyttet til forvaltningsplanen og innledere med høy kompetanse på området.

Koordinator reiser også spørsmålet om evt. studiebesøk for gruppa i løpet av året, og det ønskes deltakelse fra faggruppa både på årskonferansen til Norges verdensarv på Urnes den 7.-9.mai og på Nordisk verdensarvs årssamling i Jelling og Christianfeldt i Danmark (Jylland) 10.-13. september.

Vedtak:

Møteplan for 2018 for faggruppa:

16. februar, Røros. Heldagsmøte med tema forvaltningsplan

6. juni (Engerdal)

7. september (Tolga)

8. november (Os)

I tillegg legges inn:

Norges verdensarv, Urnes 7.-9. mai

Nordisk verdensarvkonferanse, Jelling og Christianfeldt 10.-13. september

Sak 27/17 Eventuelt

Verdensarvskilt

Ragnhild Hoel refererte til arbeidet med verdensarvskilt hos Riksantikvaren og Vegdirektoratet. Det er reetablert en kontakt med vegdirektoratet og en

avventer en tilbakemelding derfra. Dersom dette drar ut, vil det bli tatt kontakt på høyere nivå.

Kl. 1415

Befaring til Eidet og Dragåsen smeltehytter.

Den 7. september ble informasjonspunktet for verdensarven ved Eidet og Dragåsen smeltehytter offisielt åpnet. Anlegget med informasjonstavler og kultursti er utviklet og produsert i nært samarbeid mellom Holtålen kommune v/kulturkontoret og Rørosmuseet. Sør-Trøndelag fylkeskommune og Riksantikvaren har bidratt økonomisk, og lokale lag og foreninger og ressurspersoner har medvirket i prosjektet.

Prosjektet er en god modell på hvordan samarbeidet mellom verdensarvsenteret og kommunene i Circumferensen vil fungere i henhold til autorisasjon og samarbeidsavtale mellom partene verdensarvrådet og verdensarvsenteret.